

Kapitulli 8

Tregu I kembimeve te jashtme

Dallimi I kembimeve vendore te mallrave dhe sherbimeve dhe atyre nderkombetare qendron ne faktin se ne kembimet vendore te mallrave dhe sherbimeve perdoret nje valute vendore, ndersa ne ate nderkombetare perdoren me shume valuta. Kembimet e jashte paraqesin vleren e parase vendase ne ate te vendit tjeter, tregu i kembimeve te jashtme eshte I ndare ne OVER dhe COUNTER ose tregu permes sporteleve(OTC) dhe tregu I kembimeve tregtare.

➤ 8.1.Tregu I kembimeve valutore

Me treg te kembimeve valutore kuptojme tregun ku shiten dhe blihen valutat e huaja. Subjektet kryesore ne tregun e kembimeve valutore jane:

Korporatat – Qdo biznes ose kompani qe eshte e angazhuar ne biznesin nderkombetare bjen ne kontakt me tregjet e valutave te huaja p.sh nese shqipria ben biznes ne amerike ajo duhet ti bleje qe te konvertoj leket me dollar nepermjet tregjeve te kembimit te valutave.

Qeverite – te cilat shpesh hyn ne treg per te efektuar vleren e monedhes duke blere monedhen me qrasht ja rrite vleren asaj dhe anasjelltas.

Bankat, firmat e vogla dhe individea – te cilet mund te kene nevoja per te shitur ose blere monedha te huaja, keto nevoja mund te zgjidhen ne bankat lokale pa u futur vete ne tregun e valutes, prandaj bankat duhet te mbajne monedha te huaja per tiu per gjigjur ketyre nevojave.

➤ 8.2.Tregjet Spot dhe Forward

Tregjet SPOT sherbejne per blerjen ose shtjen e valutave pra kembimin e valutave dhe ky kembim me se shumti behet brenda dy diteve afariste(two business days). Tregu I valutave “**forward**” I mundeson pjesmarresve blerjen ose shitjen e valutave ne date dhe kurs te kembimit te specifikuar, pra ky kembim I valutave ne kete treg behet ne te ardhmen brenda 30, 90, 180 diteve dhe duhet cekur se monedhat kryesore kembehesh ne keto tregje.

➤ 8.3.Faktoret qe ndikojne kurset e kembimit

Kursi I kembimit thene shkurt paraqet **qmimin e nje monedhe te shprehur** ne nje monedhe tjeter. Ky qmim **varet** nga **kerkesa dhe oferta per monedhen e caktuar, rritja** e kerkeses per nje monedhe **ndikon** ne **vlersimin e monedhes** dhe anasjelltas ndikon ne zhvlersimin e saj.

Nje nga faktoret qe ndikojne ne kurset e kembimit midis vendeve eshte **teoria e paritetit** perkatesisht e **barazise se fuqise blerese**, sipas kesaj teorie qmimet e produkteve qe tregtohen midis vendeve tentojne te barazohen, nese ne njerin vend ka inflacion atehere ndikon ne uljen e fuqise blerese te asaj monedhe apo zhvlersimin e saj. Faktori tjeter qe ndikon ne kurset e kembimit eshte norma e interesit, vendi qe do te ket diskont ne monedhen e saj do ta ket normen me te larte te interesit.

➤ 8.4.Zhvillimet ne tregun e valutave

Dy zhvillimet me te reja ne tregun e valutave jane : tregu “option” dhe tregu “future”. Ne **tregun e valutave “option”** pjesmarresit I jepet e drejta per ta blere ose shitur monedhen me nje qmim ne **afatin e perçaktuar**, Termi kryesore ketu eshte “e drejta”, pra investitori i cili ben kontrate ne tregun “option” nuk obligohet te shet ose blej monedhe por ai vetem e fiton te drejten ta bej ate deri ne afatin e maturimit te kontrates.

Ne **tregun e valutave “future”** eshte njejt si ne tregun e valutave “Forward” vetem dallon ne sasine minimale te monedhes me te cilen mund te futesh ne kete treg valutor, ne tregun “future” sasia minimale me te cilen mund te futesh eshte me e vogles se ne tregun “FW” psh. 500.000, 25.000 USD, ky treg I mundeson edhe firmave te vogla te kyqen ne te.

➤ 8.5.Eurotregjet

Me eurotreg kuptojme tregjet e monedhave dhe te kapitalit ku transakcionet shprehen ne monedhe te ndryshme nga ajo e vendit, p.sh kur paundi shkon ne amerike nepermjet transakcioneve quhet **europeaund**. Keto tregje kane terhequr shume pjesmarres per shkak te mungeses se rregullimeve ne keto tregje. Eurotregjet me active jane tregu I euromonedhave dhe tregu I eurobondeve.

Tregjet e Euromonedhave- Me euromonedhe kuptojme depozitat e bankave ne monedha te huaja(depozitat devizore), p.sh dollari ne depozitat e bankes se Anglise quhet Eurodollar. Pjesmarresit me te medhenje te Euromonedhes jane bankat qe quhen

Eurobanka. Zhvillimi I Eurotregjeve eshte rritur sepse **Eurobankat** jepin interes me te madh per depozitat ne euromonedhe dhe interes me te ulet per kredite ne euromonedhe normal qe interes i depozitatit eshte me I madh se kredite por eurobankat dallojne nga bankat tjera sa I perket depozitave dhe kredive te euromonedhave.

Tregjet e Eurobondeve- Eurobondi eshte leter me vlore e shprehur ne nje monedhe tjeter te ndryshme nga ajo e vendit, p.sh obligacionet ne euro te shitura ne SHBA quhen euroobligacione ose eurobonde, obligacionet ne jen te shitura nga kosove quhen eurobonde etj. Shumica e **eurobondeve** jane te shprehura ne dollarin amerikan, mirpo pesha dhe konvertibilitetit I monedhave tjera eshte duke u rritur.

➤ 8.6.Bankingu Nderkombetare

Biz.nder nuk do te ekzistonte pot e mos ishin sherbimet e **bankave nderkombetare**. Firmat e angazhuara ne imp-exp kerkojne nga keto banka **sherbime kembimi dhe kredi tregtare**, dhe **aktiviteti** I bankave nderkombetare **ka zgjeruar** edhe me shume biz.nder. Suksesi I bankave nderkombetare varet nga aftesite e tyre per ti plotesuar nevojat financiare te klienteve gjate berjes biz.nder. Klientet I duan financimet ne monedha te hujaja, ne periudha te shkurtra dhe ata duan **informata rrreth tregjeve, produkteve, rreziqeve politike** etj nga keto banka. Nder 15 banave nderkombetare 13 jane Japoneze.

Struktura e bankingut nderkombetare- Format kryesore per ti sherbyer klienteve jane: *Zyrat e perfaqesimit* – ato nuk jepin kredi as nuk marrin depozita nga klientet por sherbejne si konsulente e klienteve te bankes duke I informuar per shumqka. *Hapja e filialeve*- ku banka hap filiale ne disa vende ne menyre qe ti dalin ne ndihme edhe klienteve qe jane ne ato vende te ndryshme. *Marrheniet e pjesmarrjes* – ku bankat bejne marrveshje te ndryshme midis tyre qe te mund ti kembejne klientet e tyre mes veti.

